

Fundusze
Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Forum Animatorów Społecznych

Mobilny model pracy z młodzieżą

Dobre praktyki

Anita Pawlak, Dariusz Ignatowicz
2020-06-30

Spis treści

Sytuacja wyjściowa.....	5
Rozwój kapitału społecznego.....	5
Wymagania wobec szkół, rys sytuacyjny.....	7
Podstawowe założenia mobilnej pracy z młodzieżą w ujęciu niemieckim	8
1. Adresaci	8
2. Cele.....	9
3. Zasady pracy.....	11
4. Wdrożenie metodologiczne i zadania robocze.....	13
Warunki ramowe mobilnej pracy z młodzieżą	13
4.1 Prace wspólnotowe na rzecz dobra ogółu społeczności (SIECIOWANIE).....	13
4.2 Warunki strukturalne.....	14
4.3 Praca indywidualna	14
4.4 Prace w/ z grupą i metoda projektowa	15
Zadania okołobrzegowe.....	16
4.5 Public Relations/promocja i media	16
4.6.Zapewnienie jakości/standardy	16
WYTYCZNE DO WDROŻENIA POLSCE	17
Implementowanie Modelu niemieckiego w Polsce.....	17
WDROŻENIE MOLELU W FORUM ANIMATORÓW SPOŁECZNYCH	18
PODSUMOWANIE/WNIOSKI.....	19

Mobilny model pracy z młodzieżą

Dobre praktyki

Przedstawiamy Wam publikację na temat wypracowanej metodologii mobilnej pracy z młodzieżą, która została zrealizowana w ramach projektu ponadnarodowego, we współpracy z niemiecką organizacją Valtenbergwichtel.

Jako stowarzyszenie realizujemy między innymi projekty animujące społeczności, mające na celu realizowanie i stworzenie usług społecznych i aktywności, które wpływają na rozwój lokalnej wspólnoty. W jednym z projektów, współfinansowanego ze środków RPO, „Aktywny Elbląg”, który polegał na stworzeniu Domów Sąsiedzkich na terenie Elbląga oraz aktywności lokalnej społeczności, zauważyliśmy że największym wyzwaniem jest zainteresować jakąkolwiek aktywnością naszą elbląską młodzież. W ramach realizowanego projektu „Aktywny Elbląg” zebraliśmy nasze potrzeby pracy animacyjnej i wyszło, że warto znaleźć jeszcze efektywniejsze metody pracy animacyjnej z młodzieżą w ich naturalnym środowisku, oddolnie, bez „projektowego reżimu” do udziału w przedsięwzięciach animujących społeczność miejską.

Nie bez znaczenia są tu doświadczenia Forum Animatorów Społecznych nabyte podczas realizacji projektów edukacyjnych w partnerstwach z gminami Nowe Miasto Lubawskie, Braniewo, Ornetą i Zalewem, gdzie praca obejmowała 13 szkół podstawowych i gimnazjalnych, w ramach których od 2017 roku realizowane jest wsparcie dla szkół. Projekty te pokazują z jakimi trudnościami boryka się kadra szkół i rodzice w pracy z młodzieżą w obecnej rzeczywistości.

Wszystkie te działania i czynniki spowodowały, że pomysłów, na znalezienie dobrych praktyk, postanowiliśmy szukać niekoniecznie w kraju. Naszą uwagę zwróciło, pośród organizacji specjalizujących się w pracy z młodzieżą, niemieckie stowarzyszenie Valtenbergwichtel.

Od początku realizacji projektu, po ustaleniach, konsultacjach i wizytach studyjnych, wychodziły bardzo duże różnice między systemami w Niemczech, a w Polsce. Bardzo trudne okazało się tłumaczenie specyficznego słownictwa i zrozumienie na pozór znanych nam pojęć. Bardzo ważnym stał się cały kontekst i historia obu krajów. Pojęcia „niepolityczny”, „streetworking” są odmiennie postrzegane po obu stronach Odry. Zupełnie niezrozumiałe pojęcie w kontekście pracy z młodzieżą „niskoprogowy”, czy określenie „partyzanckie”, które wymagały kilku godzin rozmów, ustaleń, spotkań, żeby były zrozumiane przez polską stronę.

Z tego właśnie powodu postanowiliśmy w niniejszym modelu umieścić część z dokumentów źródłowych, które rysują kontekst w jakim funkcjonuje Model Mobilnej Pracy z Młodzieżą.

Stowarzyszenie Valtenbergwichtel jest uznaną, niezależną, bezpartyjną organizacją, której statutowym celem jest praca na rzecz dzieci i młodzieży z siedzibą w Neukirch, w południowo-wschodniej części powiatu Bautzen (Budziszyn, wschodnia Saksonia). Od 1969 roku w Neukirch istnieje aktywny klub młodzieżowy - w rozumieniu grupy nieformalnej, z którego po 1990 roku rozwinęło się stowarzyszenie "Valtenbergwichtel".

Siedziba Stowarzyszenia Valtenbergwichtel, w którym mieści się jednocześnie hostel, klub młodzieżowy - zarządzany przez młodzież.

Obszar działalności stowarzyszenia wykracza poza własny obszar przestrzeni społecznej, tj. poza powiat budzisyński, co owocuje projektami z innymi powiatami, na poziomie landu (wojewódzkim) oraz ponadlandowymi. Tym samym w systemowe działania stowarzyszenia włączane są partnerskie organizacje, co w konsekwencji zwiększa zasięg działań i stymuluje pracę na rzecz przedmiotowej grupy docelowej - dzieci i młodzieży, również z poziomu nieformalnej sieci (organizacji wspierających się), zrzeszonej w różnych landowych organizacjach parasolowych.

Projekt Mobilna Praca z Młodzieżą realizowany jest przez Valtenbergwichtel od ponad piętnastu lat na obszarach miejskich i wiejskich całego Oberlandu. Oprócz istniejących i stałych projektów w zakresie pracy z dziećmi i z młodzieżą, istnieją liczne kooperacje ze szkołami w regionie (szkoły podstawowe, gimnazjalne, ponadgimnazjalne w Neukirch, Wilthen, Cunewalde, Sohland, a także Schirgiswalde i Gaussig). Valtenbergwichtel jest również podmiotem odpowiedzialnym za cztery szkolne projekty pracy socjalnej w szkołach w Wilthen, Neukirch, Cunewalde i Sohland. Ponadto, stowarzyszenie koordynuje "Wolontarystyczny Rok Ekologiczny" z 30 miejscami pracy dla wolontariuszy, które są rozdzielone na 20 miejsc w Oberlandii, wolontariusze znajdują głównie zatrudnienie w organizacjach pozarządowych.

Stowarzyszenie reprezentuje interesy dzieci i młodzieży na obszarze społecznym Oberlandii, a także odgrywa wiodącą rolę w krajobrazie pomocy dla dzieci i młodzieży powiatu budzisyńskiego. Spektrum działalności stowarzyszenia jest mocno zakorzenione w społeczności lokalnej i opiera się na partnerstwach lokalnych. Stowarzyszenie Valtenbergwichtel zakłada, że w pracy społeczno-pedagogicznej tworzą, wspierają i umożliwiają młodym ludziom kreowanie własnego życia w sposób świadomy i odpowiedzialny. W ten sposób uwzględniają różne potrzeby dziewcząt i chłopców, dalej młodzieży (nastolatków aż do uzyskania pełnoletniości). Równie ważne jest dla nich wzbogacenie młodzieżowego krajobrazu kulturowego na obszarach małomiasteczkowych i wiejskich. Jest to możliwe i kształtowane głównie dzięki wysokiemu poziomowi dobrowolnego (wolontarystycznego) zaangażowania młodych ludzi i zaufania społecznego, które jest bezpośrednią wynikiem wieloletniej pracy i obecności stowarzyszenia w krajobrazie społecznym Oberlandu. W oparciu o wzajemny szacunek i tolerancję starają się zapewnić jak największy stopień współdecydowania, partycypacji społecznej i obywatelskiej, zarówno członkom stowarzyszenia, jego pracownikom, jak i bezpośrednim adresatom działań - dzieciom i młodzieży. Satysfakcja i radość z wykonywanej pracy, nieustająco ewaluowanej oferty wsparcia oraz usług skierowanych do ogółu społeczności lokalnej są niezbędnymi warunkami do zapewnienia najwyższej jakości pracy każdego pojedynczego pracownika stowarzyszenia. Aby utrzymać i weryfikować na bieżąco wypracowane standardy pracy, są w nieustającym procesie rozwoju i doskonalenia zawodowego, m.in. drogą wewnętrzną i zewnętrzną superwizji.

Poza misją stowarzyszenia Valtenbergwichtel, podstawę do pracy stanowią profesjonalne, wypracowane standardy Mobilnej Pracy z Młodzieżą - Streetwork w Saksonii państwowej grupy roboczej Mobilna Praca z Młodzieżą Saksonia od 2013 roku. Wywodzący się z tego

projekt Mobilna Praca z Młodzieżą w Oberland rozumie się jako rzecznicze, ponadpartyjne (apolityczne), niezależne od światopoglądu i płci (świadome płciowo) pole pracy w opiece nad młodzieżą zorientowane na adresatów i ich środowisko, łączące różne metody i zasady pracy socjalnej w społeczno-pedagogicznej koncepcji działania.

Sytuacja wyjściowa

Rozwój kapitału społecznego.

Dzieci i młodzież w procesie dorastania, zmiany sytuacji wyjściowej - kolejnych szkół i związanych z tym decyzji, są bezpośrednio narażone na dynamiczne zmiany społeczne, które wywodzą się m.in. z dynamicznie rozwijającego się społeczeństwa informacyjnego, a tym samym wymagają szczególnej uwagi i zaangażowania ze strony kadry z nimi współpracującej.

Na rozwój jednostki, jej osobowości mają wpływ następujące warunki:

- zmiana tradycyjnej struktury rodziny;
- więzi społeczne tworzą się na tle różnorodnych konstelacji rodzinnych (rodzice samotnie wychowujący dzieci, rodziny patchworkowe, oboje rodziców z pracą na pełnym etacie, częsta zmiana miejsca zamieszkania - w rotacyjnym systemie, prawo do opieki nad nieletnimi dziećmi obojga rodziców itp.), przy czym dzieci i młodzież mają znikomy wpływ na niepewny i zmienny kształt rodziny; z założenia w większości przypadków dzieci i młodzież nie partycypują, tym samym nie mają bezpośredniego przełożenia na decyzje dorosłych;
- wymagania dotyczące wyników i wykształcenia, rosną aspiracje rodziców i najbliższego otoczenia; utrzymanie sukcesu w szkole;
- własne dziecko jest traktowane przedmiotowo.

Wszystkie powyższe czynniki prowadzą do niepewności i obaw.

Nowe media i technologie pochłaniają coraz większą część życia młodych ludzi i sprawiają, że trudno jest sklasyfikować realistyczne spojrzenie na świat. W dobie społeczeństwa informatycznego dostarczanie informacji, ale także ich nadmiar sprzyja zachowaniom

pasywnym. Kontakty społeczne są coraz mniej bezpośrednio doświadczane i zaprojektowane pod i przez samego siebie.

Stąd kompetencje społeczne mogą być jedynie niedostatecznie rozwinięte i przejawiają się powielaniem schematów najbliższego otoczenia, najczęściej grupy rówieśniczej. Ponadto media, w tym media społecznościowe, zwiększają oczekiwania dzieci i młodzieży w odniesieniu do ich własnych sposobów spędzania wolnego czasu, a tym samym wspierają chęć przekraczania granic fizycznych i psychicznych w zakresie sposobów spędzania wolnego czasu, często w oderwaniu od rzeczywistości.

Dzieci i młodzież doświadczają bezpośrednio i naocznie wielu obszarów tzw. napięć społecznych (zmieniające się wartości, przepaść między bogatymi a biednymi, normy moralne, społeczeństwa wielokulturowe, najbardziej zróżnicowane style życia itp.).

Na tle rozwoju społecznego obserwuje się ciągłe zmiany i wzrost wymagań wobec edukacji szkolnej. Nauka i sukces stają się coraz bardziej zindywidualizowane.

Spółeczeństwo daje dzieciom i młodzieży niejako poczucie odpowiedzialności za sukces lub porażkę własnej kariery szkolnej - już od najmłodszych lat i kolejnych szczebli edukacji; kolejno kariery zawodowej, a w związku z tym wejście na udaną ścieżkę kariery zawodowej, co z kolei przynosi społeczne uznanie, jeżeli jest naturalnie zwieńczone sukcesem młodego człowieka i jego najbliższego otoczenia. Ogromne znaczenie przypisuje się własnemu poziomowi wykształcenia, na tle sytuacji wyjściowej na rynku pracy.

Wymagania wobec szkół, rys sytuacyjny.

Szkoły ponownie znalazły się w obszarze napięcia pomiędzy rosnącymi oczekiwaniami rodziców a wymaganiami gospodarki i ram społecznych.

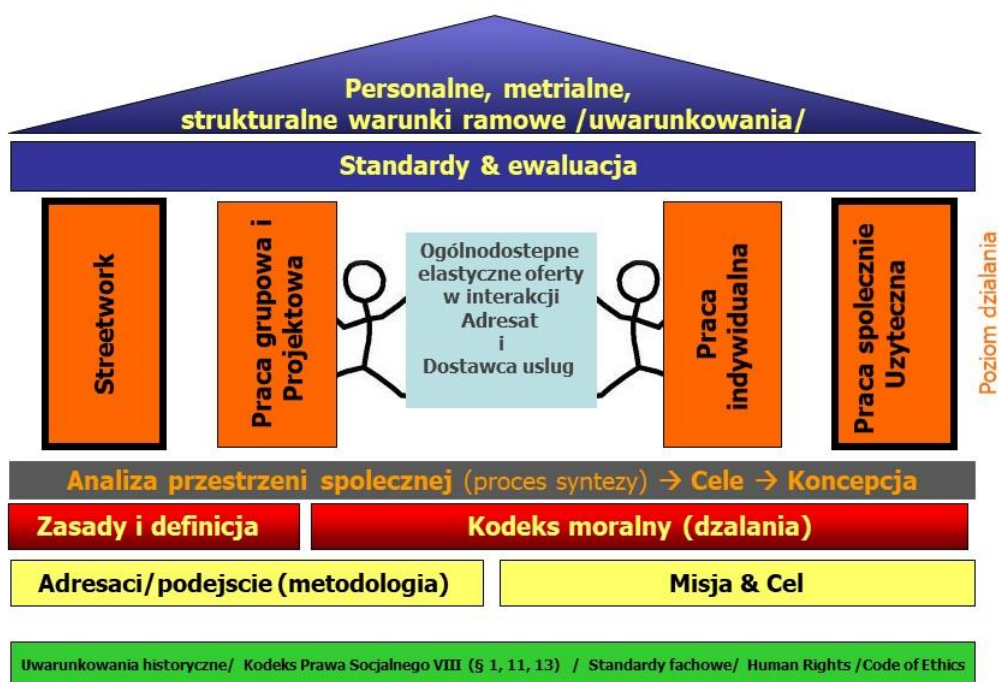
Zapotrzebowanie na bezpośredni transfer wiedzy w klasie czy szkole wzrasta. Podobnie jak wzrasta liczba dzieci i młodzieży, które nie potrafią emocjonalnie sprostać wymaganiom, i w konsekwencji występują mechanicznie przeciw ustalonym normom społecznym i edukacyjnym, kolejno przeszkadzają i niszczą - burząc tym samym ogólnie przyjęty porządek, rutynę, często poddając w wątpliwość ogólnie przyjęte systemowe ramy.

Kolejnym etapem jest zachowanie wykraczające poza przyjęta normę społeczną: ostentacyjne, agresywne zachowanie wobec nauczycieli, zmęczenie szkolne, aktywna i bierna odmowa uczęszczania do szkoły, agresywna młodzież itp. Misja edukacyjna pedagoga i pracownika socjalnego, jak również rozwój indywidualnych i grupowych umiejętności i zachowań społecznych, stają się coraz bardziej aktualne.

Reasumując, istnieje wyraźny wspólny mianownik między pracą pedagoga szkolnego (nauczyciela przedmiotu) oraz szkolną i profilaktyczną, wręcz prewencyjną pracą z dziećmi i młodzieżą. Dzieci i młodzież dostrzegają niepewność i luki zarówno w systemach edukacyjnych i społecznych oraz dorastają z nimi i w ich obrębie kształtują własną postawę społeczną: bierną lub czynną. Potrzeba wsparcia dla nastolatków w procesie socjalizacji, jako procesu i zarówno jego bezpośredniego rezultatu w systemowym kształtowaniu jednostki na tle większości społecznej i w konsekwencji w procesie nabywania i budowania przez jednostkę systemu wartości, norm oraz wzorów zachowań, w wyniku oddziaływań otoczenia społecznego, norm obowiązujących w danej zbiorowości - jest coraz większa. Przy czym należy szczególnie ostrożnie przekazywać istniejące wzorce, tak aby w konsekwencji nie pominąć elementu edukacji poprzez własne i subiektywne doznania i ich projekcję.

Podstawowe założenia mobilnej pracy z młodzieżą w ujęciu niemieckim

Mobilna praca z młodzieżą-House

Schemat podstawowych filarów pracy z młodzieżą w Oberlandii

1. Adresaci

Grupa adresatów obejmuje dzieci i młodzież w wieku od 10 do 27 lat zgodnie z podstawą prawną. Praca Mobilnej Pracy z Młodzieżą w Oberlandii koncentruje się głównie na grupie 10-18-latków z grup działających w przestrzeni publicznej, klubach młodzieżowych, stowarzyszeniach, a także z sektora szkolnego we współpracy z pracującymi tam specjalistami z zakresu profilaktycznej pomocy młodzieży.

Mobilna praca z młodzieżą to przede wszystkim praca z nastolatkami, które mają, lub nie mają ograniczony dostęp do zorganizowanej lub instytucjonalnej oferty pracy z młodzieżą. Odnosi się to do młodych ludzi, którzy z jednej strony znajdują się w "samodzielnie wybranych strukturach grupowych, niezależnie od ich spektrum tematycznego - tzw. cech subkulturowych, a z drugiej strony opracowali pewne (samozwańcze) plany życiowe i codzienne wzorce - schematy radzenia sobie z nimi ze względu na indywidualne uwarunkowania i dlatego nie są bezpośrednimi adresatami i lub są wykluczani przez inne instytucje. Ale także młodzi ludzie, którzy odkryli dla siebie "przestrzeń publiczną" i dlatego nie chcą korzystać z oferty różnych instytucji lub nie czują się nią zainteresowani. W ten sposób przestrzeń publiczna oferuje dostęp i platformę kontaktową dla grupy docelowej. Sieci społecznościowe również mogą przejąć te funkcje.

2. Cele

Zgodnie z podstawami stanowiącymi w landach niemieckich zawód pracownika socjalnego, promuje zmiany społeczne, rozwiązywanie problemów w relacjach międzyludzkich oraz upodmiotowienie. W rozumieniu stowarzyszenia Valtenbergwichtel, przyjętego w mobilnym modelu, upodmiotowienie jest teorią i praktyką związaną z dostarczeniem uczącym się narzędzi, które pozwolą im kształtować przyszłość zgodną z zasadami zrównoważonego rozwoju, oraz prace z ludźmi w celu zwiększenia dobrobytu. Opierając się na teoriach międzyludzkich interakcji i zachowań i systemów społecznych, praca społeczna interweniuje tam, gdzie ludzie wchodzą w interakcje ze swoim środowiskiem. Podstawy praw człowieka w zakresie sprawiedliwości społecznej są niezbędne dla pracy socjalnej. Na podstawie opisu pracy socjalnej jako zawodu związanego z prawami człowieka, wyłaniają się następujące cele:

- Mobilna praca z młodzieżą jest szeroko zakrojoną pracą społeczną dla młodych ludzi, którzy chcą przekazać swoją pomoc jednostkom lub grupom poprzez budowanie zaufania. Poprzez strukturę wchodzenia do świata życia grupy docelowej, jak również stałe, regularne kontakty, tłące się obawy przed ofertami pomocy, doradztwa i spędzania wolnego czasu mają być zredukowane i wspierające uczestnictwo w życiu społecznym.
- Zgodnie z podstawami prawnymi obowiązującym w Saksonii, głównym celem projektu Mobilna Praca z Młodzieżą w Oberland jest poprawa sytuacji życiowej grupy docelowej, poprzez wspieranie młodych ludzi w sposób zrównoważony.
- W celu wspierania ich rozwoju stosuje przy tym podejście do pracy zorientowane na przestrzeń społeczną i pracuje w sposób tendencyjny. Oznacza to, że interesy młodych

ludzi są reprezentowane, a ich sformułowanie przekłada się na rzecznictwo. Rzecznictwo interesów oznacza również opowiedzenie się po stronie młodzieży, jeśli na to pozwolą.

- Celem krótkoterminowym jest nawiązanie kontaktu z grupą docelową. W tej pierwszej fazie (faza kontaktu i orientacji) ważne jest budowanie zaufania z dziećmi i młodzieżą poprzez stały kontakt. Jest to najważniejszy warunek wstępny dla dalszej pracy. Praca wykonywana jest na zasadzie dobrowolności. Apolityczne podejście do pracy powinno wyrażać się m.in. w akceptacji indywidualnych stylów życia, adekwatnych dla wieku młodzieńczego (np. buntu). Cel ten obejmuje również badanie specyficznych, indywidualnych zainteresowań i problemów młodych ludzi, aby móc wykorzystać te wyniki w kolejnym okresie pracy.
- W perspektywie średnioterminowej, w oparciu o intensyfikację kontaktów, oferowane są działania grupowe i projekty tematyczne. Pozytywne doświadczenia grupowe powinny pomóc młodym ludziom w znalezieniu swojego miejsca w grupie. Grupa i jednostka powinny zostać wzmocnione. Celem jest uczestnictwo młodych ludzi, aby umożliwić im samodzielną i odpowiedzialną organizację czasu wolnego oraz własnej przestrzeni życiowej. Oprócz stałych kontaktów i projektów edukacyjnych oferuje się doradztwo i indywidualną pracę, aby umożliwić młodym ludziom wyjaśnienie ich osobistej sytuacji życiowej oraz poznanie i sformułowanie własnych życzeń i celów. W tym kontekście punktem centralnym jest dalsza współpraca ze służbami specjalistycznymi w różnych formach i o różnej intensywności, jak również współpraca ze szkołami i placówkami młodzieżowymi. W dłuższej perspektywie czasowej projekt Mobilna Praca z Młodzieżą w Oberlandii wspiera i pomaga w utrzymaniu miejsc spotkań lub znalezieniu odpowiedniej alternatywy poprzez swoją rolę mediatora. "Zasadniczo jest to kwestia procesów zawłaszczania, które umożliwiają otwieranie, zachowywanie i odzyskiwanie przestrzeni, a więc istnieje potrzeba tworzenia przestrzeni dla młodych ludzi: Przestrzenie dla doświadczenia i wolności. Mogą to być centra młodzieżowe, sale klubowe i grupowe lub przestrzenie publiczne i wirtualne. Ale oznacza to również utrzymanie, zapewnienie i stworzenie możliwości nieformalnych spotkań lub zakresu działań i rozwoju. Oferowane kontakty niskoprogowe i partyzanckie powinny prowadzić do poprawy sytuacji życiowej młodych ludzi. W dłuższej perspektywie może to zapobiec lub przynajmniej zmniejszyć wykluczenie i stygmatyzację młodych ludzi.

Projekt rampy do skateboardu, zrealizowany z młodzieżą, wg wysłuchanych potrzeb lokalnej młodzieży w Neukirch, w siedzibie Stowarzyszenia Valtenbergwichtel.

3. Zasady pracy.

Szacunek i wzajemna akceptacja - jako podstawa relacji partnerskich pomiędzy usługodawcą i usługobiorcą – adresatem działań.

Aby zbudować udane relacje - dostęp do adresatów, interakcja z nimi wymaga postawy szacunku i uznania. Potrzebny jest otwarty, akceptujący sposób pracy i postawa respektująca styl życia, idee, strategię i często odmienny od własnego światopogląd młodych ludzi. Tylko na tej podstawie możliwa jest wspólna praca na rzecz osiągnięcia pożądanego celu.

Lobby – jako instrument wywierania „wpływu społecznego” i reprezentacji interesów (rzecznictwo interesów), dążenie do zmiany.

Lobby (lobbying) służy dążeniu do poprawy sytuacji wyjściowej: materialnej, wyjściowych warunków infrastrukturalnych oraz czynników niematerialnych – szeroko pojętej sytuacji danej grupy społecznej na konkretnym obszarze w ujęciu i kontekście geografii społeczno-ekonomicznej.

Podstawowym zadaniem pracy w rozumieniu lobbingu jest realizacja celów i wdrażanie rozwiązań, które są częścią długofalowego planowania strategicznego, również w rozumieniu realizowanych projektów poszczególnych działań projektowych. Młodzi ludzie sami decydują, co jest dla nich ważne, co chcą i mogą zmienić. Decyzjom tym towarzyszą eksperci w sposób obiektywnie wspierający ich własne wartości, normy i sposoby życia nie są wykorzystywane jako środki paternalistyczne, nie ograniczają wolności jednostki i w żaden sposób nie wprowadzają zależności hierarchicznych; eksperci i adresaci działań, w odniesieniu do dzieci i młodzieży są niejako partnerami – na tyle na ile pozwalają ramy sytuacyjne lub /i projektowe.

Mobilna praca z młodzieżą może przyczynić się do koncepcyjnego i aktywnego rozwoju przestrzeni społecznej poprzez bezpośrednią interwencje w danym środowisku i lobbying.

Celem jest przetransportowanie potrzeb ludzi i tematów do odpowiednich miejsc, połączenie zasobów i skierowanie ich do przestrzeni społecznej, pozyskanie partnerów do współpracy i realizacja pomysłów związanych z projektem.

Mobilna praca z młodzieżą wspiera rozwój życia społecznego i kulturalnego, zaangażowania obywatelskiego, codziennych kontaktów, zrozumienia demokracji i akceptacji różnorodności.

Mobilna Praca z Młodzieżą opowiada się za prawami młodych ludzi i wspiera ich rozwój i kształcenie, aby stali się odpowiedzialnymi i kompetentnymi społecznie osobowościami.

4. Wdrożenie metodologiczne i zadania robocze.

Warunki ramowe mobilnej pracy z młodzieżą

Aby móc pracować wydajnie i skutecznie, mobilna praca z młodzieżą wymaga stabilnych i dobrze skoordynowanych warunków ramowych. Obejmuje to wszystkie warunki i okoliczności, których istnienie lub zapewnienie jest obowiązkiem planowania publicznych służb pomocy młodzieży i organizacji realizujących projekt.

4.1 Prace wspólnotowe na rzecz dobra ogółu społeczności (SIECIOWANIE)

Mobilna praca z młodzieżą/ Streetwork powinna być zasadniczo zorientowana na przestrzeń społeczną, ponieważ zadania stojące przed adresatami powinny być zawsze rozumiane w odniesieniu do przestrzeni społecznej. Należy nawiązać i utrzymać współpracę z grupami, stowarzyszeniami, klubami i instytucjami w zakresie form mieszkalnictwa, pracy, wypoczynku, kultury i edukacji, ponieważ stanowi ona podstawę miejskich strategii wykonawczych. Mobilna praca z młodzieżą w Oberlandii powinna, w sensie rzecznictwa interesów, stać się aktywną w polityce lokalnej dla i z młodymi ludźmi lub być obecna na każdym kroku kształtowania polityk młodzieżowych i socjalnych. Przedstawienie wzajemnych powiązań z punktu widzenia społeczno-pedagogicznego ma zostać osiągnięte m.in. poprzez aktywną interwencję, inicjowanie uczestnictwa w komitetach polityki młodzieżowej (w rozumieniu § 47a „Partycypacja /Uczestnictwo dzieci i młodzieży“, wg. saksońskiego kodeksu gminnego; poszukiwanie „sojuszników“ i lobbowanie na rzecz dzieci i młodzieży.

Projekt Mobilna Praca z Młodzieżą w Oberlandii może być skuteczny tylko w ramach ogólnej koncepcji instytucji społecznych w społeczności. Podstawą do tego są analizy terenowe, analizy przestrzeni społecznej oraz formy planowania pomocy młodzieży na małą skalę.

4.2 Warunki strukturalne.

Mobilna praca z młodzieżą/projekty pracy z młodzieżą powinny opierać się na niezależnej organizacji – NGO, u podstaw czego leży zapisana w konstytucji zasada pomocniczości (subsydiarności). Warunkiem wyjściowym jest wdrożenie tych standardów przez usługodawcę. Wymaga to umów pomiędzy publiczną instytucją zajmującą się instytucjonalną pracą na rzecz dzieci i młodzieży, a instytucją (organizacją) realizującą projekt i politykę; czas trwania, ciągłość realizowanych działań i tym samym długość projektu, winna wynosić kilka lat, opartych na analizie przestrzeni społecznej i aktualnym planowaniu przestrzennym i społecznym – zakładając ścisłą współpracę z lokalną polityką.

4.3 Praca indywidualna

Praca indywidualna odbywa się przede wszystkim w ramach indywidualnego poradnictwa dla młodzieży ukierunkowanego na aspekty dnia codziennego (sprawy codzienne, np. szkoła dom, etc.) oraz współpracy ze specjalistami, poradnikami i urzędami.

Zwłaszcza na obszarach wiejskich osoby zawodowo zajmujące się mobilną pracą z młodzieżą są pierwszymi osobami kontaktu, ponieważ często nie istnieje żadna lub inna forma wsparcia - jak np. sieci, ponieważ są słabo rozwinięte.

Stąd, wstępna analiza sytuacji, wstępne doradztwo w ramach Mobilnej Pracy z Młodzieżą jest zazwyczaj pierwszym doraźnym środkiem pomocy dla dzieci i młodzieży z różnymi problemami, ale przede wszystkim pytaniami. W razie potrzeby w konsekwencji dany beneficjent jest kierowany do poradni specjalistycznych; lub nawiązywany jest kontakt z daną placówką. Z tego powodu rozwój sieci instytucjonalnych i sieciowanie samo w sobie na danym obszarze ma szczególne znaczenie. Chociaż adresatem działań pedagogicznych jest cała grupa (w znaczeniu streetworkingu), to jednak uwaga w pracy jest zawsze kierowana na jednostkę przez pryzmat grupy rówieśniczej, gdy młodzi ludzie znajdują się pod presją i proszą o indywidualne wsparcie lub gdy uznaje się potrzebę wsparcia i tzw. towarzyszenia. Limity wsparcia i granice są wyznaczane przez samych młodych ludzi. Misją jest więc indywidualne wsparcie jednostki w rozwoju i realizacji często niedostrzeganych przez daną osobę perspektyw na przyszłość, perspektyw życiowych - częstokroć innych niż przejęte i przyjęte ramy i stereotypy otoczenia.

4.4 Prace w/ z grupą i metoda projektowa

Celem w/w jest umożliwienie młodym ludziom samodzielnego i odpowiedzialnego kształtowania i organizowania własnego życia oraz korzystania z zasobów strukturalnych, społecznych i indywidualnych poprzez uczestnictwo i zaangażowanie w projekty oraz prace w grupie i podgrupach. Grupa (w rozumieniu beneficjentów bezpośrednich działań) sama decyduje o czasie trwania, konkretnych celach i intensywności współpracy i pracy. Podczas gdy w fazie poznawczej, w której trzeba jeszcze budować zaufanie, oferowane są działania niskoprogowe (proste, nie wymagające specjalnych umiejętności i zaufania wobec współuczestników grupy) i łatwe do zrealizowania, intensywniejsza pedagogiczna praca w grupie jest możliwa dzięki ciągłym kontaktom i stabilnej budowie wzajemnych relacji i wzajemnego zaufania. W swojej pracy i tworzeniu ofert grupowych Mobilna praca z młodzieżą w Oberlandii dąży do symbiozy społecznej, pomiędzy młodzieżą a lokalnym społeczeństwem. Każde działanie powinno opierać się o istniejące już relacje społeczne między młodzieżą a poszczególnymi grupami (członkami) danej społeczności.

Projektując konkretne działania należy skupić się na grupach wykluczonych społecznie i marginalizowanych, szczególnie w ujęciu przestrzennym (brak własnej przestrzeni społecznej, np. skatepark) po to, by w konsekwencji poprawić status ogólny (sytuację wyjściową). W razie potrzeby, praca specyficzna dla danej płci jest wykonywana w mieszanych lub grupach dziewcząt lub/i chłopców. Działania zorientowane na rekreację, edukację przez doświadczenie, budowanie demokracji (demokratycznych reguł w grupie, w konsekwencji poza nią), działalność kulturalną i sportową. Te działania i projekty są zazwyczaj przygotowywane i realizowane wspólnie z adresatami działań.

Zadania okołobrzegowe

4.5 Public Relations/promocja i media

Z jednej strony, intensywne działania public relations mają na celu uwrażliwienie społeczności na potrzeby, problemy i deficyty, które determinują i pogarszają sytuację życiową młodych ludzi. Z drugiej strony, rola informacyjna/nawiązywanie bezpośredniego kontaktu z grupą docelową: oferowane możliwości kontaktu są publikowane (media społecznościowe), a informacje o projektach, sponsorach i pracy pedagogicznej są przejrzyste i przekazywane do grupy docelowej i fachowego grona odbiorców, np. grantodawcy, polityka, lobby. Odbywa się to poprzez ciągłą pracę prasową (media drukowane, radio, telewizja, media społecznościowe), stronę internetową, tworzenie i dystrybucję ulotek i plakatów (akcyjnie) obecność w mediach społecznościowych oraz dokumentację wszystkich akcji.

4.6. Zapewnienie jakości/standardy

Aby utrzymać profesjonalną jakość pracy, należy ją już w pierwszej fazie koncepcyjnej bezwzględnie zapewnić i stale kontrolować. Konkretnie osiągnięcia Mobilnej Pracy z Młodzieżą w Oberlandii w ramach zespołu regionalnego z Bautzen są odnotowywane we wspólnym opisie usług wszystkich uczestniczących instytucji, który jest regularnie aktualizowany w koordynacji z publicznymi instytucjami (jak np. Urząd ds. młodzieży). Oprócz prowadzenia statystyk, praca jest na bieżąco dokumentowana w raportach projektowych (jakościowych i ilościowych) i merytorycznych. Refleksja/feedback odbywa się w ramach regularnych konsultacji zespołu, w razie potrzeby kolegiального (często indywidualnego doradztwa face to face); przygotowania i oceny wskaźników oraz ciągłego prowadzenia karty czasu pracy. Ponadto eksperci zespołu mobilnej pracy z młodzieżą biorą udział w seminariach, szkoleniach, warsztatach tematycznych oraz współpracują z odpowiednimi komisjami i organizacjami z danego obszaru tematycznego landów i ponadlandowo.

WYTYCZNE DO WDROŻENIA POLSCE

Implementowanie Modelu niemieckiego w Polsce.

Model w niektórych swoich elementach bardzo przypomina opracowaną przez Forum Animatorów Społecznych Ścieżkę Pracy Animatora, stworzoną na podstawie doświadczeń, w ramach pracy i edukacji animatorów przy współpracy z Centrum Aktywności Lokalnej. Autorska wersja Ścieżki Animatora jest dostępna na stronie stowarzyszenia www.forumanimatorow.org.

Niemiecki model zawiera w sobie te elementy, bardzo mocno opisane krok po kroku, do tego z dużym naciskiem położonym na fundamentalne zasady. Wstępne rozeznanie środowiska i diagnoza jako analiza sytuacji sugeruje zaangażowanie młodzieży w jej przygotowanie. Spacer badawczy ma określone najważniejsze „znaki” bytowania w środowisku młodzieży - ślady, śmietniki i inne (butelki, strzykawki, wlepki, graffiti, bazgroły), określa nawet sposób witania się czy punkt wyjścia do rozmowy – muzyka, sport itd., sposób odpowiadania na trudne, badające pytania ze strony młodzieży. Zasada pracy w zespołach dwuosobowych kobieta i mężczyzna itd., używanie języka bez oceniania.

Pracownicy socjalni w szkołach, zatrudniani przez niezależne Stowarzyszenia, których utrzymywanie bierze na siebie samorząd, niezależni od administracji szkoły, w gabinetach specjalnie dla nich tam przygotowanych. Świetlice i kluby młodzieżowe na wsiach i w miastach, którymi zarządza młodzież, partycypując w kosztach ich utrzymania, które samorządy oddają w formalny zarząd organizacjom pozarządowym. Pracownicy socjalni pracujący w szkołach jak i mobilni w naturalnym środowisku młodzieży objęci są systemowo superwizją. Cały system wspierany formalnie, rzeczniczo, przez organizacje parasolowe na poziomie poszczególnych landów.

Prawda, że w Polsce w niektórych miastach pracują podobni pracownicy, streetworkerzy, osoby wspierające rodzinę, animatorzy i psychologowie w domach sąsiedzkich, Miejskich Ośrodkach Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrach Pomocy Rodzinie. W większości te działania skierowane są tylko do osób wykluczonych i przekrojowo ze względu na wiek (nie tylko specjalizują się w młodzieży). System niemiecki Mobilnej Pracy z Młodzieżą skierowany jest do młodych ludzi, nie tylko wykluczonych, w zasadzie to celem jego jest zapobiec możliwości ich wykluczenia, bez wrywania młodych ludzi z ich naturalnego środowiska życia. Bardzo ważną cechą niemieckiego modelu jest dobrowolność ze strony młodzieży uczestniczenia lub nie w systemie.

Ważną kwestią jest rozróżnienie pojęcia streetworkingu od mobilnych pracowników socjalnych, dość często używanych przez niemieckich partnerów zamiennie. W Polsce streetworker, to osoba pracująca na ulicy, bardzo ciężki i rzadki zawód, można takie osoby

spotkać np. w Ełku, Trójmieście, pracujące w ramach zadań zleconych przez samorząd. Działania te skierowane są bardzo szeroko, do osób w różnym wieku, także dorosłych. W Niemczech pracownicy mobilni używają streetworkingu jako metody pracy (pracując na ulicy). Pracownicy socjalni pracują w szkołach i mobilnie w miejscach, gdzie młodzież przebywa – przystanki, kluby młodzieżowe, miejsca przez młodzież wybrane, które znajdują się podczas zwyczajnego bywania w przestrzeni publicznej. Jedną z zasad mówi, że kiedy młodzież nie chce to nie będzie widoczna, pokazywanie się w przestrzeni publicznej, to sygnał „chcemy być zauważeni”- zaproszenie dla mobilnego pracownika socjalnego do spotkania.

Niemiecki model jest mocno operacyjny, w zasadzie krok po kroku wyznacza działania i zasady, którymi powinni się kierować pracownicy socjalni. Całości dopełnia system superwizji, którą są objęci (raz w tygodniu grupowo i raz na miesiąc indywidualnie).

Model opiera się na zbiorze dokumentów wychodząc od niemieckiej konstytucji, ustawy, wspierany i rozwijany od kilkunastu lat, przy wsparciu organizacji parasolowej i samorządu na szczeblu Landu i niższym. Finansowany z pieniędzy administracji publicznej, a w ramach konstytucyjnej zasady pomocniczości zlecany do realizacji organizacjom pozarządowym. Powierzany w całości, bez potrzeby poszukiwania dodatkowych źródeł finansowania w długoletnich kontraktach, pozwalający się skupić na jakości pracy i dbałości o kadre, a nie angażowania zasobów stowarzyszenia w działania, skupiające się na zapewnieniu źródeł finansowania działań. Bardzo ciekawym podejściem jest gromadzenie przez zarządzających Stowarzyszeniem poduszki finansowej, mającej na celu zapewnienie odprawy dla pracowników socjalnych. W przypadku rozwiązania kontraktu na realizację usług, pracownicy otrzymują wypowiedzenia, a z tych pieniędzy opłacana jest ich praca na wypowiedzeniu lub odprawa.

Uwzględniając wszystkie zmienne wynikające z uwarunkowań formalno-prawnych, rozwiązania modelu niemieckiego są idealnym doświadczeniem do wdrożenia w pracy wspierającej młodzież. By w pełni wykorzystać poznany model, potrzebne będzie zaangażowanie i praca na poziomie systemowym z pozostałymi aktorami modelu, tj. szkoły i samorządy lokalne i regionalne, niemniej jednak można zastosować rozwiązania w nim zawarte w pracy pracowników młodzieżowych.

WDROŻENIE MOLELU W FORUM ANIMATORÓW SPOŁECZNYCH

Zarząd Stowarzyszenia zdecydował zgodnie z założeniami realizowanego projektu i sugestiami ze strony zespołu, który uczestniczył w jego działaniach na implementację niemieckiego Mobilnego Modelu Pracy z Młodzieżą. Powyżej opisane zasady i rozwiązania przyjmuje do stosowania w codziennej pracy z młodzieżą, a także do stosowania w działaniach animacyjnych w ramach swego rodzaju suplementu w pracy z młodymi ludźmi w ramach stosowanej od lat Ścieżki Pracy Animatora.

Stowarzyszenie podejmuje także wysiłek w sprzyjających okolicznościach wdrożenia w ramach realizowanych projektów Modelu Mobilnej Pracy z Młodzieżą. Zarząd Stowarzyszenia przyjął też w swojej strategii rozwoju, jako jeden z elementów jej realizacji przyjęcie Modelu Mobilnej Pracy z Młodzieżą.

PODSUMOWANIE/WNIOSKI

Poznanie modelu dzięki działaniom w ramach realizacji projektu, możliwość zadawania pytań partnerom, uczestniczenia w spotkaniach zespołów mobilnych pracowników socjalnych, podglądania ich w miejscu pracy, spotkania z młodzieżą. Niepowtarzalna możliwość. Skonfrontowanie tych doświadczeń z polskimi streetworkerami, pracownikami młodzieżowymi pozwoliły wybrać optymalny wariant wdrożenia modelu. Postanowiliśmy skorzystać z subiektywnie nam najbardziej pasujących rozwiązań. Starać się będziemy, żeby wypracowany model w ramach zrealizowanego projektu przy wsparciu potencjalnych źródeł dofinansowania pozwolił rozpowszechnić innowacyjny model mobilnej pracy z młodzieżą w Polsce. Chcielibyśmy, w ten sposób w szerokim partnerstwie przeprowadzić test wraz z pełną ewaluacją i wdrożyć w wybranym miejscu.

Do tej pory, angażując się w pracę na rzecz młodzieży, w działania rzecznicze, polska praktyka polegała na reprezentowaniu interesów młodzieży, a bardzo rzadko sama młodzież jest pytana o zadanie, o to, czego potrzebuje, a jak już, to pyta się tej, która ma na tyle świadomości i determinacji, żeby się zaangażować i wyróżnić, i w swoim imieniu, w imieniu podobnej sobie młodzieży zabrać głos. Taki mechanizm wpływa na nieliczne grono i tak już aktywnych młodych ludzi. Z drugiej strony mamy rozbudowany system z ofertą skierowaną do młodzieży wykluczonej, który z reguły oparty jest na przymusie i represji. Do zagospodarowania zostaje cały „środek”, do którego swoją ofertę kierują nieliczne Stowarzyszenia, a i tak z reguły jest ona skierowana do młodzieży aktywnej, a nie do tej, która nie ma na tyle determinacji, żeby wyjść naprzeciw ofercie do niej kierowanej.

To co w polskich działaniach na rzecz młodzieży warto zaimplementować z niemieckich rozwiązań już teraz, bez potrzeby większych zmian systemowych, dużych pieniędzy, to podejście do młodych ludzi w ich środowisku, rezygnacja z dyrektywnych działań, bez angażowania oddolnego i badania potrzeb młodzieży, na rzecz wysłuchania i przystania na warunki i propozycję, które wyływają od młodzieży.

Publikacja powstała w ramach projektu "Model mobilnej pracy z młodzieżą dla aktywnego Elbląga" zrealizowany w ramach finansowania z projektu Operatora firmy PROFESJA Sp. z o.o. pt. „Międzynarodowa współpraca się opłaca.” Granty na komponent współpracy ponadnarodowej dla beneficjentów projektów standardowych realizowanych w zakresie celów tematycznych 8-11 współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach PO WER lub RPO w perspektywie finansowej 2014-2020.”